F. Lelotte

Kršćanski osjećati

T. Lelotte

Kršćanski osjećati

Misli za kršćanski život

ZADAR, 1961.

Naslov originala:

FERNAND LELOTTE, S.J.

DES CINQ SENS... ET DE QUELQUES AUTRES!
Réflexions pour la
vie chrétienne

FOYER NOTRE-DAME
184, rue Washington
BRUXELLES 5
1959

Izdao NADBISKUPSKI ORDINARIJAT - ZADAR
Zeleni trg 1. Umnoženo ciklostilom zadarskih bogoslova - Trg 27.III 1941. br.2

P r e d g o v o r

hrvatskom izdanju

Kršćanski življeti znači u svjetlu Kristove nauke osjećati, misliti i raditi. To znači doživljavati svijet onako, kako nam je to objavila Vječna Mudrost koja se utjelovila i postala za nas čovjekom. Takav život nije, kako bi neki htjeli, neka negacija života. Naprotiv! Kršćanski življeti znači pravo i potpuno afirmirati život. Takav život nas ne sputava, nego od nas čini normalne, potpune ljude.

I ova knjižica belgijskog isusovca p. Lelotte-a želi pokazati upravo taj ponos, radost i veselje koje mora kroz život nositi svaki kršćanin. Znati kršćanski osjećati i proživljavati svaki trenutak života. Uvijek i svuda se osjećati kao djeca Božja, kao oni koji znadu na svakom koraku gledati Boga i u Bogu sve ostalo. Jedino takav život, život koji ima solidnu i sigurnu orjentaciju, koji u naše krhko biće postavlja potpunu ravnotežu svih naših nagona, kažemo, jedino takav život znati će naći pravu mjeru kako služiti braći ljudima i kako patnju i bol iskoristiti samo na veće dobro.

Dao Bog da bi i Tebi, dragi prijatelju, ova knjižica dala više svjetla, više jasnoće na Tvom životnom putu, kako bi znao doista kršćanski doživljavati i proživljavati sebe samog i sve što Te okružuje!

Dao Bog da bi i Ti u svom životu imao osim svojih pet osjetila i još neka druga koja čovjek mora posjedovati da bi mogao biti normalan i približiti se Bogu i ljudima!

I

I

OSJETILO ZA NEIZMJERNO

Tamo dolje pod mojim prozorom, p r o l a z n i c i odlaze i dolaze, zaustavljaju se, žure,

kao da je čitav grad n e i z m j e r n i m r a v i n j a k, koji bi neki neoprezni šetač mogao preturiti.

To su bića p o p u t m e n e, sa svojim planovima i žalostima, s brigama i ambicijama, radostima i mukama.

Što dakle ta bića predstavljaju, što predstavljam ja u s k l o p u stvorenja?

Pokušajmo si odrediti dimenzije.

O t k r i v a n j e s v i j e t a

Puštam da m o j d u h izadje iz uskog okvira moje sobe... On ostavlja kuću i ulicu, gdje ja stanujem;

napušta gradsku četvrt..., moj grad..., moju zemlju..., čitavu zemlju... da istraži svemir. U tom istraživanju svemira dolazi mu u pomoć z n a n o s t i otkriva mu čudesne stvari

koje mi valja p o m n o razmotriti, kako bih bolje mogao izmjeriti neobičnu avanturu čovjeka.

Evo što me znanost uči:

- planet Zemlja prolazi prostorom brzinom od 108.000 km na sat.

Ona sa sobom nosi oko tri milijuna bića

sličnih meni... Ona nosi i mene u o v o m trenutku, k a d a č i t a m o v e r e - t k e, ništa većom brzinom nego 3o.ooo km na sekundu..., a ja to uopće ne osjećam. .

- Zvijezda S u n c e, oko koje se vrti planet Zemlja, udaljena je odavle 15o milijuna km. To znači, da bi avionu koji leti nadzvučnom brzinom, npr. 1.5oo km na sat, trebalo .1oo.ooo sati ili oko 12 godina da stigne do sunca.

- Zvijezda Sunce kreće se također u svemiru brzinom od oko 2o km na sekundu.

Ona sa sobom nosi u gigantskom vrtlogu zemlju i njezine stanovnike .. U tom vrtlogu zemlja se okreće oko sunca i giba se u svemiru... kao neka stara gospodja koja se penje spiralnim stepeništem...

Čini se, da se zemlja više .eće vratiti na ono mjesto u prostoru, gdje se sada nalazi... Ni ja neću biti dva puta na istom mjestu na kojem se u odredjenom trenutku nalazim...

- Zvijezda, n a j b l i ž a S u n c u -zovu je Proxima Centauri - udaljena je od Zemlje ništa manje nego 4o.ooo milijardi kilometara.

R u s k a r a k e t a, lansirana početkom siječnja 1959., kretala se brzinom od oko 6o.ooo km na sat... Da je bila upravljena prema toj najbližoj zvijezdi, stigla bi do nje nakon...75.ooo godina!

- Zvijezda S j e v e r n j a č a koja mi je poznata i koju vidim večeras kako sja tamo

gore, udaljena je odavle 47o.ooo milijardi km.

Zraka svjetlosti koja je s nje krenula i koja mi omogućuje da je vidim, trebala je 47 godina uz 3oo.ooo km na sekundu da stigne do mene...Ja, dakle, gledam ove večeri Sjevernjaču zahvaljujući zraci svjetla koja je krenula s te zvijezde p r e d 47 g o d i n a (dakle, koje godine?)

- U K u m o v o j s l a m i, koja se ocrtava na nebu, najbliža zvijezda je udaljena od nas 185 milijuna milijardi km, dok nas od najdalje dijeli gotovo dvije milijarde milijardi kilometara!

Kumova slama mi izgleda kao beskrajni bijeli trag; ali to je optička iluzija: zvijezde, od kojih je sastavljena, daleko su jedna od druge kao i ostale zvijezde na nebu...Imam utisak da su one nagomilane kao što mi i na cesti gledana izdaleka stabla izgledaju stisnuta jedno uz drugo...

- I tako stižem na kraj toga beskrajnoga zvjezdanog oblaka u kojem mi živimo i koji zovemo m l i j e č n o m s t a z o m.

Medju milijunima zvijezda koje tvore našu mliječnu stazu, Sunce je zvijezda vrlo osrednje veličine... A što tek da kažemo o planetu Zemlji?

- A evo što mi astronomi otkrivaju bez okolišanja: u nebeskim dubinama protežu se druge mliječne staze slične našoj, tj. drugi svemiri.

Učenjaci su dosada prenašli više stotina

tisuća tih svemira od kojih se svaki sastoji iz milijuna zvijezda... I nije nipošto isključeno da neke od tih zvijezda takodjer prate planeti, koji se mogu usporediti sa zemljom.

- Konačno, učenjaci dodaju da se svemir vjerojatno nalazi u stadiju š i r e n j a.

To znači da se te zvjezdane mase udaljuju jedne od drugih kao što se razmiču i raspršuju iskre neke umjetne vatre.

Š t o s a m j a u s v e m i r u?

Evo me, napokon, na kraju moga istraživanja... Prije nego prijedjem na ostalo, ponovo polako čitam prethodne pojedinosti kako bih učvrstio u sebi misao o n e i z m j e r n o s t i svemira

I tada s jedne od mliječnih staza, koje nas okružuju, udaljene milijarde i milijarde kilometara, pokušavam da vidim mjesto koje u prostoru zaprema naša mliječna staza, naš svemir...

I u našem svemiru mjesto koje zaprema naše sunce... i naša zemlja.

I na našoj zemlji Evropa..., moja domovina..., moj grad..., moja ulica..., moja kuća..., ja sâm...

Čini se, zaista, da sam smrvljen, u n i š t e n, tj. sveden na ništavilo, bez ikakve važnosti u neizmjernom svijetu koji me okružuje.

Ne mogu se čak ni usporediti s a z r n o m

p i j e s k a koje izgubljeno u vihoru lebdi beskrajem Sahare.

N e k o l i k o p r a k t i č n i h z a k l j u č a k a

Taj put kroz svemir bio je za mene koristan; odatle sam već izveo neke zaključke:

- Moja ljudska vrijednost - ako uopće postoji - nije materijalne, k v a n t i t a t i v n e naravi.

Po svom tijelu, po materijalnim dobrima koja posjedujem, ja u svemiru ne predstavljam ništa.

Ako mislim da imam pravo kad si predajem neku vrijrdnost, morat ću je potražiti drugdje: u k v a l i t a t i v n o m redu duha i srca.

- S m i j e š n o je provesti život sakupljajući malo više materije i time se dičiti.

Pa čak da sam vlasnik imanja od sto hiljada hektara, da posjedujem desetak palača, stotinjak prvorazrednih hotela, što bi moja svojina predstavljala u prostoru?

Kako li je smiješan onaj koji se ponosi materijalnim stvarima koje posjeduje! Možemo ga usporediti s d j e t e t o m koje na obali oceana zamišlja da je veoma bogato jer drži u ruci pregršt školjki...

- N a u k a, koja ljudskim težnjama nudi samo uživanje zemlje ili čak i drugih planeta, o g -

r a n i č e n a j e i b i j e d n a, ako uzmemo u obzir svemirske dimenzije.

M a t e r i j a l i z a m u svim svojim oblicima nudi ljudima samo igračku... On podržava čovjeka u primitivnom stadiju, u stadiju djetinjstva; on mu skida vrijednost dajući mu samo "zemaljsku hranu".

- Kao svaki pametni čovjek, koji se pred elektronskim strojem ili nekim super-avionom divi duhu koji ih je zamislio,

kako da i ja ne tražim s onu stranu svemira i njegova čudesnog života D u h koji ih je zamislio?

Zaista, da li se može pripisati s l u č a j u organizacija ovoga fantastičnoga svijeta u kojem se svaka zvijezda pokorava točnim zakonima krećući se točno odredjenom putanjom,

dok se bez daljnjega dopušta da je ljudska inteligencija izvela ovaj vozni red ili onaj satni mehanizam?

Zaista, ako je potrebna inteligencija da se njome o b j a s n i svemir, nije li ona potrebna i za njegovo s t v a r a n j e?

M o l i t v a

Djevice Marijo, ti si prošla zemljom, a da se nisi vezala uz zemaljske stvari,

ne posjedujući ni vreće novca ni raskošni namještaj.

Daj nam smisao za neizmjerno!

Razbij uski okvir u koji prečesto zatvaramo svoj život;

Daj da se rasprsnu mjehuri naših iluzija, udalji od nas tisuću trica zbog kojih zaboravljamo na prave dimenzije svijeta.

Usred ljudi koji se tuku za malo zlata ili da osvoje neki pusti planet,

daj nam dovoljno izdržljivosti da ne udjemo u metež,

dovoljno pameti da ne privežemo svoj život uz prašinu,

i pomozi nam da cilj svoje egzistencije potražimo u carstvu duha,

kako zbog neke sitne materijalne i prolazne koristi ne bismo izgubili istinske vrednote!...

P a n o r a m s k i p r e g l e d

U brošuri "Opstoji li Bog?" (Franc-Parler sur la religion, br 2) o. Thivolier ovako gleda na najmanji dio svemira:

Pretpostavimo da se uspinjemo na tribine golemog trkališta imajući uza se dalekozor koji jako povećava.

U središte neizmjernog terena smjestili bismo loptu od metar promjera, kakve vidimo na plažama ili dječjim igralištima. Ona bi predstavljala Sunce.

Da bismo na istom stepenu dobili sliku planeta Merkura koji je najbliži Suncu, morali bismo na 40 m od naše lopte postaviti košticu trešnje

Kuglica postavljena na 15o m predstavljala bi Zemlju, da, našu zemlju...

Mjesto Jupitra bila bi tu narandja... udaljena od lopte 6oo m.

I tako redom do planeta Neptuna koji bi imao veličinu kajsije udaljene 3 kilometra od lopte sunca.

Ali evo gdje bi taj proces postao previše kompliciran. Kad bismo na istom stepenu htjeli prikazati jednu od zvijezda najbližih suncu, npr. Alphu Centauri, trebalo bismo postaviti drugu loptu, ne nekoliko kilometara udaljenu od prve, nego dalje od čitave Francuske, dalje od Rusije, čak dalje od Japana, kratko rečeno 3o.ooo km odavle.

Eto blijede slike neizmjernosti svemira...

Najmoćniji diktator,kojemu se pokorava stotine milijuna ljudi,može započeti na zemlji sveopći rat. No kakav poremećaj može on izazvati u općem kretanju Svemira?... Nikakav.

Zemlja se, zaista, može prekriti leševima i požarima, no ona će neometano nastaviti svoje kretanje u prostoru, i sunce će i dalje blistati svojim zracima.

R e k a p i t u l a c i j a

- Jesam li već kada dugo promatrao nebo i zvijezde u večernjoj tišini? Jesam li pomišljao na dimenzije svijeta? Jesam li razmišljao o mjestu koje ja zapremam u svijetu?

- Koliko sam vezan uz materijalne stvari koje me okružuju? Možda na pretjerani, djetinjasti na-

čin? Bi li za mene bila tragedija kad bih se morao rastaviti od predmeta koji mi nije potreban, a koji bi nekoga drugoga mogao usrećiti?

- Da li sam zaokupljen time da stečem mnogo novaca kako bih njemu mogao uživati sam ili s nekolicinom drugih? Znadem li ja da tri četvrtine čovječanstva ne jede do sitosti? Ne pobudjuje li to u meni nikakvé osjećaje dok svojim džeparcem kupujem suvišno?

- Težim li za tim da zadobijem ljudsku vrijednost, da postanem netko? Očekujem li svoju vrijednost od kvantiteta? Ili od duha i srca? Što je moja glavna preokupacija: imati ili biti?

- Koja zapreka mi možda smeta da postignem Boga iznad stvari koje me okružuju? Je li to poteškoća intelektualne ili moralne naravi? Jesam li spreman poći prema istini svim svojom dušom, stajalo me to što mu drago?

- Nastojim li da slijedim učenjake (makar izdaleka!) u njihovu istraživanju svijeta? Jesam li shvatio da mi svaka znanost otkriva malo više Božje djelo,i da prema tome zaslužuje svu moju simpatiju? Da li me znanost približuje Bogu? Ako ne, onda zašto?

- - - - - -

II

OSJETILO ZA TRAJANJE

Ako sam ja samo materija, ne predstavljam nikakvu vrijednost u neizmernosti prostora.

Predstavljam li možda neku veću vrijednost u trajanju vremena? Ne!...

Pokušat ću staviti svoju egzistenciju u t o k v j e k o v a oslanjajući se na podatke Znanosti...

D i m e n z i j e v r e m e n a

Izdižem se nad vrijeme i osvrćem na s a t e, s e d m i c e, m j e s e c e, g o d i n e koje sa proveo na zemlji;

prelazim g e n e r a c i j e koje su živjele prije mene i stižem na početak kršćanske ere;

nakon toga ulazim u vjekove koji su prethodili Kristovu rodjenju.

Dolazim do n a j s t a r i j e g p i s a n o g t e k s t a (koji je čovjek napisao pred otprilike 6.ooo godina) i prelazim paleontološke epohe:... orinjasjen,... musterjen,... ašelejen,... šelejen,

evo me u davnini prehistorije kada je p r v i č o v j e k hodao zemljom...

> Po tragovima koje je ostavio mora da se prehistorijski čovjek pojavio pred 3oo ili 5oo tisuća godina... Iz čiste konvencije stavljamo ga na granicu geološke formacije k v a r t e r a.

Prije pojave čovjeka imamo formaciju t e r c i j a r a kojoj učenjaci daju 4o do 5o milijuna godina starosti;

formacije mezozoika i paleozoika odvode nas u prošlost staru 15o,ooo.ooo,odnosno milijardu godina.

Nakon toga ulazimo u doba kada se stvarala prva z e m l j i n a k o r a.

Prije toga vremena trebalo bi izmjeriti trajanje našega planeta u plinovitom stanju,

i fantastično vrijeme trajanja s u n č a n e m a s e.

> Najvjerojatnija znanstvena hipoteza stoji na stanovištu da se jedan pojas užarene materije odvojio od našega sunca i d a se, okrećući se oko njega, pretvorio u čislo odvojenih većih ili manjih dijelova od kojih su nastali razni planeti sunčanog sustava: Mars, Neptun, Zemlja itd.

To nije sve: trebalo bi ići još dalje, do početka naše mliječne staze, i konačno doći do vremena kada se svemir još nije sastojao od raznih galaksija...

To razdoblje predstavlja stotine milijardi godina...

I z g u b l j e n u m i l e n i j i m a

Ako podjem protivnim smjerom od trenutka kada se svijet pokrenuo,

kroz vrijeme koje je bilo potrebno da se formiraju g a l a k s i j e ili svjetovi zvijezda

u svemiru,

i u našoj galaksiji vrijeme formiranja milijuna z v i j e z d a kojih tek neznatan dio večeras svijetli mom oku,

i period u kojem su se p l a n e t i kao kapljice užarene materije odvojili od sunca i ohladili,

i vrijeme koje je bilo potrebno da naša z e m l j a, ohladjujući se, dadne razne geološke primarne, sekundarne, tercijarne i kvarterne formacije,

i vrijeme koje je proteklo prije nego je čovjek, koji se pojavio u kvarteru, mogao napisati svoju misao,

preostaje mi još 6.ooo godina da stignem do s a d a š n j e g a t r e n u t k a.

U taj golemi vremenski razmak smješteno je mojih 16, 2o ili 4o proljeća!...

Zaista, kako čovjek malo znači sa svojim planovima i brigama!

Ne samo da je zrnce p r a š i n e u prostoru; on je u vremenu kao v o d e n - c v i j e t koji se radja i odmah umire.

T k o m e j e b a c i o u v r i j e m e?

Postoje samo dva moguća rješenja:

- ili me je rodio s v e m i r, ta silna masa materije, koja nije ni svijesna moje opstojnosti i u kojoj ću se potragom izgubiti kad umrem,

kao što se l i s t stvara od soka iz zemlje, otkida sa stabla, umire i ponovo postaje zemlja.

- ili me je bacio u život jedan D u h koji nije vezan, i koji me nije vezao uz nestalnost vremena i prostora.

Valja i z a b r a t i: ili život ima svršetak, ili ga nema. Ili život svršava smrću, ili se poslije nje produžuje

A ako se produžuje, valja mi tražiti što je Duh htio od mene kada me je pozvao u život...

Što se mene tiče, ja sam izabrao:

ja vjerujem da se B o g, za koga je hiljada godina kao jedan dan, kako piše u Svetom pismu Staroga Zavjeta, nalazi na početku moje egzistencije;

vjerujem da je s v a t k o o d n a s, kako god bio slab i bijedan, predmet njegove ljubavi;

vjerujem i da je on prihvatio skromni ljudski udes postavši jedan od nas u osobi I s u s a K r i s t a;

vjerujem da se mi, prolazeći kroz mjene vremena, v r a ć a m o B o g u...

Daleko od toga da budem pregažen s v j e t o v i m a koji me okružuju, gledam u njima put na kojem se sjedinjujem s Mišlju Stvoriteljevom i sa samim Stvoriteljem.

Daleko od toga da se smatram beskorisnim i prezira vrijednim u mimohodu vjekova,

ja vjerujem da me Bog poznaje po imenu i da nije smatrao nedostojnim sebe pridružiti se čovječanstvu, prignuti se do mene...

M o l i t v a

O Oče, Ti si dobro uredio sve stvari u beskrajnom svemiru;
i tok vjekova i izmjenu godišnjih dobi,
i kukco i ovijeće,
i voćku i pticu.
Svaka se stvar u svoje vrijeme radja. Živi i umire; ali čovjek izmiče tom vihoru jer si mu dao besmrtnu narav.
Gospodine, Ti si tako dobro uredio sve stvari! Ovo neizmjerno malo mjesto što ga zapremam u vremenu i prostoru, Ti si izabrao za mene;
stvorio si me za sebe, Oče, i pozivaš me da vječno živim u Tebi.
Neka se izvrše Tvoji planovi, Oče! Radosno Ti se klanjam i podlažem kao ptica, ovijet i leptir.
In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum!... Svoj život, Gospodine, polažem u Tvoje ruke!...

K a l e n d a r p l a n e t a Z e m l j e

Neki učenjak je na originalan i uzbudljiv način sastavio kalendar planeta Zemlje:
ako milijardu godina svedemo na naših dvanaest mjeseci, arhaičko doba zemlje (prije pojave života) trajalo bi do 1. lipnja,
paleozoik (prvobitni oblici života) bi zapremao mjesec lipanj,

mezozoik (srednji oblici života) trajao bi do listopada,
sisavci bi se pojavili 15. listopada.
Kvarter (pojava čovjeka) bi počeo 31. prosinca u 18 sati;
sumerska i egipatska civilizacija, 31. prosinca, u 23 sata i 58 minuta.
Abraham bi pošao na put 31. prosinca, u 23 sata i 59 minuta.
A od Abrahama do danas ne bi protekla ni jedna minuta!
I to bi bila povijest jednoga od najmanjih zrnca prašine astralnoga svijeta!
(prema "A la trace de Dieu", II)

R e k a p i t u l a c i j a

- Koliko sam već godina proživio? Kakav to dio predstavlja u jednom vijeku, u jednom tisućljeću, u milijun godina?
- Što sam uradio s tim godinama? Čemu, kome su one služile? Što ću učiniti s vremenom koje mi još preostaje?
- Kakvi su moji planovi za sutra, za slijedeću godinu, za deset, za pedeset godina? A nakon toga, što će biti s mojim tijelom? Što će biti s mojim duhom?
- Jesu li svi plemeniti osjećaji koje gojim osudjeni da umru sa mnom? Nije li ta iskra života koju posjedujem samo divlja vatra na grobištu?

- Nisam li shvatio veliku superiornost kršćanske vjere nad "vjerom" učenjaka bezbošca za kojega je ishodište čovjeka vječna materija? Ne osjećam li prečesto zabunu, kad treba da kažem koje sam rješenje izabrao da objasnim postanak svoga života?

. . . . .

III

OSJETILO ZA NEVIDLJIVO (1)

Većina ljudi pridaje vrijednost samo stvarima koje vide ili pipaju;
ostalo ih ne interesira; zamalo bi nevidljivo smatrali nepostojećim.

Pa ipak nas okružuje mnoštvo sakrivenih stvarnosti koje nas sa svih strana pritiskuju i prožimaju, a da ne ulaze direktno u naša osjetila.

N o v i d l j i v o u m a t e r i j a l n o m s v i j e t u

To je činjenica: uronjeni smo u nevidljivo. Primjeri vrve, i moderna nam znanost za to pruža obilje dokaza

Evo ih nekoliko, koje moramo pomno promotriti, kako bismo stekli novo osjetilo.

- Svjetlo sunca obasjava me preko dana, i ja mislim da obuhvaćam čitavo njegovo bogatstvo.

Pa ipak me znanost uči da su najprodornije infracrvene i ultraljubičaste zrake,
k o j e j a u o p ć e n e v i d i m...

---

(1) Ta riječ ima ovdje šire značenje nego obično; ona je upotrebljena za sve što se ne da obuhvatiti sa pet osjetila.

- Čini mi se da je ova s t r a n i c a koju držim medju prstima u stanju savršena mirovanja i da je pokreće tek moja ruka.

Pa ipak me znanost uči da se ona sastoji od milijardi molekula,

da je svaka molekula sastavljena iz atoma i da je svaki atom znak čudesne aktivnosti:

oko središnje jezgre okreću se elektroni, čija brzina do tiže oko 297.000 km na sekundu!

Dakle, ova stranica pod mojim prstima krije neobični svijet koji intenzivno vibrira,

a d a j a t o u o p ć e n e z a m j e ć u j e m!...

- Naslonjen na prozor, s l o b o d n e g l a v e, mislim da sam potpuno slobodan u svojim pokretima.

Pa ipak me znanost uči da golemi stup uzduha pritište čitavo moje tijelo;

da neutralizira taj atmosferski pritisak, organizmu je potrebna jednaka energija u protivnom smjeru,

a j a n e o s j e ć a m n i j e d n u n i d r u g u!

- Kraj mene se nalazi k r i s t a l n a v a z a, potpuno prazna i prozirna. Pa ipak je ona do vrha ispunjena mnoštvom elemenata!

Ne prolaze li njome v a l o v i koje deseci tisuća radio-postaja emitiraju o ovaj čas preko mora i kontinenata:

valovi aviona, brodova, kontrolnih tornjeva, obavijesti, svima razumljive ili šifrirane

koje svaka zemlja upućuje svojim ambasadama,

obavijesti koje policija šalje na granice ili putove, saopćenja o sumnjivima, upućena Interpolu,

ili možda pozivi S.O.S. koje šalje neka klinika, ostala bez lijekova...

Svi ti valovi zapljuskuju o v o g a č a s a ovu kristalnu vazu, i dovoljno bi bilo u nju staviti kakav mali prijemnik da ih uhvatim.

A ipak te valove, vijesti, pjevanja, pozive m o j e u h o n e č u j e!...

I mogli bismo navesti nebrojene primjere koji dokazuju činjenicu da se u m a t e r i j a l n o m s v i j e t u, u kom živim, neprestano susrećem sa stvarima koje se ne mogu vidjeti, čuti, osjetiti...

N e v i d l j i v o n a p o d r u č j u d u h a

Tamo dolje je neki š e t a č na ulici sjeo na klupu; on sigurno na nešto misli,

pa ipak mi njegova m i s a o i z m i č e.

Prodavačica cvijeća na uglu ulice, ona mama koja vodi svoje dijete za ruku, onaj student koji čeka autobus, policajac koji upravlja prometom,

svi oni imaju u glavi neku misao koju j a n e m o g u u h v a t i t i.

Tako dakle posvuda oko mene ima misli, maštanja, planova, straha, osjećaja radosti ili žalosti,

i s v e m i t o i z m i č e...

Da se taj unutarnji svijet otkrije, treba da ljudi izraze misao riječima, ponašanjem, kretnjama, smiješkom itd., ukratko, svojim "činima".

N e v i d l j i v i B o g

Pa onda, je li mi tako teško prihvatiti i dostići krajnjim dometom inteligencije Onoga koji je Nevidljivi,

Bog, posvuda prisutan i djelotvoran,

isto tako stvarno p r i s u t a n kao i radio-valovi u ovoj kristalnoj vazi ili kao atomi u onom listu papira,

isto tako d j e l o t v o r a n kao i ultraviolet ne zrake ili zračni pritisak na moje tijelo,

isto tako n e v i d l j i v kao nečija misao?...

Ja ga ne vidim jer je On duh: mogu ga spoznati samo p o n j e g o v i m č i n i m a

kao što mogu spoznati misao one prodavačice cvijeća, one mame, onoga studenta samo ako oni tu misao izraze.

I nije li Bog postavio oko mene nebrojene vidljive stvari kako bi pomogao mojoj misli da dostigne Njegovu?

Ako nema k a t e d r a l e bez genija arhitekta koji ju je zamislio,

ako nema k r u h a na stolu bez ruke pekara koji ga je mijesio,

ako nema a u t o m o b i l a bez mehaničara,

v r a t a bez stolara,

kako bi mogao postojati svijet bez A r h i t e k t a, krilati insekti bez I n ž e n j e r a, zvijezde u pokretu bez O r g a n i z a t o r a, boje cvijeća bez U m j e t n i k a?

Ako sam u sebi razvio osjećaj za nevidljivo, zar mi je tako teško spoznati Onoga koji je nevidljiv, i izraziti mu svoje divljenje?...

M o l i t v a

Svemogući Bože, Stvoritelju neba, zemlje i svih divota koje me okružuju,

zatvaram oči, uklanjam se pred bukom grada i prepuštam da Tvoja prisutnost prožme moju misao.

Gospodine, hvala Ti, što si mi dao dovoljno razbora da Te upoznam!

Hvala Ti za oči koje gledaju Tvoja djela, za uši kojima slušam pijev Tvojih ptica i žubor potoka!

Hvala Ti za osjetilo njuha koje mi daje da uživam u mirisu Tvojega cvijeća!

Hvala Ti za osjetilo opipa, koje mi pruža tako ugodan osjećaj kad koracam mekim šumskim tlom!

Hvala Ti... što Te mogu spoznati u svakom trenutku kada dolazim u doticaj s jednim od Tvojih djela!

Razvij još u meni, o Oče, taj osjećaj za nevidljivo da mi molitva divljenja i zahvalnosti postane laka i naravna...

K o n t a k t s N e v i d l j i v i m

Evo što su mi u istom mjesecu rekli neki kršćani koje sam sreo:

- X, upravitelj jednoga od najvećih hotela u gradu:

U 2 sata ujutro, kada završi moj posao, uspinjem se u svoju sobu i na koljenima dugo molim kako bih nadoknadio u molitvi što su moji gosti vjerojatno propustili.

- X, student rudarstva na Sveučilištu u 5. godini:

Priznajem da najdublje ulazim u doticaj s Bogom u svojem studiju. Bog je tu u granicama moje misli...

- X, budući potporučnik:

U našoj kasarni ima nas 25 koji smo napravili i prihvatili ovaj program: jutarnja molitva (za vrijeme proziva), deset Zdravomarija, večernja molitva, znak križa prije svakoga obroka, sedmično pokajanje. Hoćemo da Bog bude prisutan u našim svjetovnim poslovima.

- X, inženjer i otac šestero djece:

Nemamo sluškinje; ali svako jutro moja žena i ja idemo po redu na svetu Pričest.

- X, mladi činovnik:

Svaki ili gotovo svaki dan molim krunicu na putu od kuće na radno mjesto i obratno. U molitvi nalazim snage da što bolje obavim svoju dužnost.

R e k a p i t u l a c i j a

- Jesam li ja svijestan kolika množina nevidljivih stvari me okružuje? Da li bih među njima mogao navesti još neke koje nisu spomenute? Zrak koji me okružuje; arterijski tlak, isparivanje vodenog pokrivača zemlje, vitamini u hrani, itd...

- Jesam li shvatio da se misao, kako bi je ljudska bića mogla upoznati, mora osjetno izraziti, a isto tako, da ni Boga ne spoznajemo direktno, nego posredstvom vidljivih stvari koje je On stvorio?

- Ne pojavljuje li se preda mnom čitava priroda kao glasnik nekoga većeg od nje same, kao evandjelje, tj. "dobra vijest" koju mi Bog upućuje da mi kaže, kako ljubi ljude?

- Brinem li se za to, da se udaljim iz grada natrpanog ljudskim produktima, da ponovo nadjem prirodu u čistom stanju u kojem je svaki cvijet, svaki krajolik, svaki leptir, svaki zalazak sunca označen rukom Božjom?

- Da li je moja molitva nekad slična molitvi sv. Franje Asiškoga koji je hvalio stvorenja kao odraz veličine i ljubavi Božje?

" . " . "

IV

OSJETILO ZA MISTERIJ

Već je otrcano govoriti o nečuvenom progresu znanosti u ovom stoljeću;

ali je manje otrcano čuti: **što više znanost napreduje, misterij postaje veći.**

Granice znanosti

Pa ipak su učenjaci - pravi učenjaci, a ne čitaoci naučno-popularnih časopisa - jednodušni naglašujući da rješenje jednoga problema otkriva dvadeset novih.

Evo nekih svjedočanstava:

- Svako novo ljudsko otkriće svjedokom je porasta carstva nepoznatoga u aritmetičkoj proporciji (A. Cressy Morrison, predsjednik njujorške Akademije znanosti).
- Kako god daleko proširila znanost svoja osvajanja, njezino će područje uvijek biti ograničeno: njezine su granice obavijene misterijem, i što su te granice udaljenije, to su neobuhvatnije (Poincaré, govor prigodom primanja u Francusku akademiju).
- Sve znanosti graniče s nespoznatljivim; sve su pune zagonetki, uglavnom nerješivih; sve one misterije više evociraju nego ih objašnjuju (Pierre Termier, geolog).
- Nemogućnost da dodjemo do fizičkih (pr-

vih) uzroka; misterij misli i života, misterij posvuda! Koliko li razloga da Znanost javno ispovijedi svoje neznanje! (Georges Claude, Akademija znanosti, Pariz).

Usprkos otkrića u kozmosu i u atomu, čovjek još mnogo toga ne zna;

štaviše, pod pritiskom novih dostignuća znanstveni se okviri lome na svim stranama,

i treba očekivati, da će podaci, koje nam znanost pruža danas, sutra biti demantirani.

Uostalom, jednostavno umovanje prisiljava nas da priznamo kako znanost nije u stanju da ukloni misterij.

I to iz raznih razloga:

- Područje znanosti je strogo **ograničeno na materijalni svijet**; ona traži materijalni uzrok i materijalni učinak.

Ona odbija da mi kaže da li **Bog** postoji ili ne postoji jer mora ostati kod **materijalnih** uzroka stvari.

Ona mi ne može objasniti ni **svrhu života**, ni dati "znanstvene" dokaze za moralne zakone, a isto tako ne može dokazati ni vrijednost **umjetnosti** ni **potrebu ljubavi**,

jer svi ti problemi ne ulaze u njezino područje. Beskorisno je, dakle, tražiti od znanosti odgovor na pitanja koja si ona ne postavlja, a koja ipak zadovoljavaju svako ljudsko biće.

- Pravi učenjak ne oklijeva da prizna kako njegove metode ne mogu zadovoljiti svim težnjama ljudske duše (M. Lecornu, član pari-

ške Akademije znanosti).

- Kakav god bio u budućnosti napredak Algebre i Analize, veliki problemi opstojnosti Božje i besmrtnosti ljudske dušo izmicat će uvijek njihovim formulama. (E. Goursat, profesor na pariškom Sveučilištu).

- Štaviše, na svom vlastitom terenu, a to je materijalni svijet, znanost se neprestano služi i služit će se uvijek a k s i o m i m a i h i p o t e z a m a.

- Očajan, što nikada neće moći otkriti najdublju bit pojava, ljudski razum stvara, kako bi ih objasnio, razne hipoteze, i pod opsjenom riječi sakriva svoje neizlječivo neznanje. (Ch. Lallement, član Akademije znanosti u Parizu).

- Smisao riječi "misterij" ne može se ograničiti samo na religiozno područje; aksiom, intuitivna znanstvena spoznaja, izmiče u stvari umovanju kao i religiozni misterij. Na jednom i na drugom putu istraživanja valja započeti činom vjere. (M. Desgrez, profesor biološke kemije na pariškom Sveučilištu).

- Konačno, a to je važno, učenjak kao ni mi ne registrira nikada t o č n o ono što se zbiva u materijalnom svijetu; mi tumačimo zbivanja uvijek n a s v o j n a č i n.

Mnogi ljudi i brojni učenjaci imaju krivo, kad misle, da se sve može svesti na kemijske

formule, na shematske prikaze, na raščlambe i skupove,

kao da se neki gudački kvartet može svesti na muzičku partituru i na mačja crijeva.

M i s t e r i j k o d l j u d s k i h b i ć a

Još više: misterij ne postoji samo u nižim bićima koja nas okružuju, nego i u n a š o j l j u d s k o j s r e d i n i.

Tako će npr. moj najbolji p r i j a t e l j ostati za mene misterij:

pa ako i sa mnom razgovara danju i noću kroz deset godina o svojim osjećajima, o svojim bojaznima i planovima,

nikada neću uspjeti da sve to detaljno shvatim onako kako jest.

Drugi primjer evo dvoje s u p r u g a koji su živjeli u najvećem uzajamnom povjerenju. Nakon pedeset godina braka moraju priznati svoje čudjenje pred nekim reakcijama svoga druga;

iz prostoga razloga što žena nije muškarac, ovaj nikada neće potpuno shvatiti njezinu psihologiju, njezin način mišljenja, osjećanja, sudjenja, htijenja i ljubavi.

Misterij medju ljudskim bićima?... Još više: u m e n i s a m o m e

Činilo bi se da ja mogu osvijetliti barem ono što pripada isključivo mojoj osobi;

nažalost, moram priznati da je i tu m i s t e r i j, u najintimnijoj dubini mojega bića.

Nije li mi često neobično teško da shvatim svoje vlastite namjere, da odredim svoje utiske, da točno odmjerim odgovornost svojih čina?

M i s t e r i j u B o g u

Dakle, zašto da se čudimo što ne mogu prodrijeti u B o g a koji me neizmjerno nadvisuje,

i što će, i kad se On objavi , ono što će mi reći za mene biti obavijeno misterijem?

Onaj tko je doista stekao i u sebi razvio smisao za tajanstveno u dodiru s osobama i stvarima koje ga okružuju,

za toga nije nipošto teško da nebrojenim misterijima svakodnevnoga života doda i nekoliko vjerskih tajni.

Kao što lijepo kaže Gustav Thibon:"Misterij nije zid o koji se lomi razum, nego ocean u kojem se on gubi!"

T a j n e,o kojima me vjera poučava, nisu nerazumne stvari,nego s o n d i r a n j a u Neistraživom;

to je t r a k n e p o z n a t o g a koji svaka živa osoba susreće u doticaju s drugom živom osobom,bila ona božanska ili čovječanska;

to nije tama noći, nego prejakibljesak sunca koji nas zasljepljuje...

> Ako se pitam, z a š t o mi je Bog objavio neke tajne o svojoj intimnoj prirodi, mogu naći samo jedan odgovor: ljubav prema nama,
>
> njegova želja da nam o l a k š a put

> prema sebi, da nam p o m o g n e popeti se više i sigurnije,
>
> kao što vodič u planini, štedljiv u riječima, ali upoznat sa svim tajnama masiva, nastoji jednom riječi, koja će se tek kasnije shvatiti, olakšati planinarima teški uspon.

M o l i t v a

Svemogući Bože, Ti si oko mene prosuo tajne u izobilju:

tajnu atoma, tajnu boja, tajnu sunčane zrake,

tajnu sveopćeg privlačenja tjelesa, tajnu inteligencija i savjesti.

Uostalom, kako bi čovjek mogao iscrpsti ono čemu je tvorac neizmjerno biće?

Stoga, Gospodine, otvaram bez teškoće svoj razum i svoje srce tajnama koje si mi objavio:

tajnu Tvojega intimnog bića koje nalazi svoju puninu u Trojstvu Osoba, tajnu stvorenja svemira koji tebi nije bio potreban,

ali je dar Tvojega veličanstva,

tajnu Otkupljenja koje je na još čudesniji način obnovilo svijet,

tajnu Euharistije u kojoj si nam se tako približio,

i ostale tajne koje su sve znaci tvoje ljubavi.

Hvala Ti, Gospodine, što si me obogatio svojom objavom. Neka ona svijetli na mom putu i upravlja mojim životom.

J e d n o s v j e d o č a n s t v o

Kad sam bio dijete, govorilo mi se pokazujući travu, žito, hrast, ruže i njihovo trnje: "Pogledaj: Bog je sve to učinio!"

To jednostavno objašnjenje dostajalo je mojoj mladoj mašti budućega agronoma, i priznajem da mi je od toga nešto ostalo.

Jer što sam naučio kasnije, pošto sam više godina proveo u koležu, i postigao svoje akademske stepene?

Znam latinska i grčka imena kojima ukrašuju te biljke i njihove organe; u slučaju potrebe znao bih ih nacrtati, a onda?

Znam da je potrebna toplina, svjetlo i vlaga za rast biljke, za dozrijevanje žita, za cvat ruže; ali ne mogu dokučiti posljednje zašto.

Vidim kako učenjaci nastoje rasvijetliti problem; no ovaj, neshvatljiv, uzmiče pred njihovim naporima.

I tada se uvijek sjećam riječi mojih roditelja: "Bog je sve to učinio!"

L. Lindet
profesor na Nacionalnom agronomskom institutu u Parizu

R e k a p i t u l a c i j a

- Jesam li još uvijek toliko naivan da mislim kako će znanost sve objasniti? Jesam li konačno shvatio da će misterij uvijek obavijati misao učenjaka?

- Jesam li postao svijestan toga da nikada neću moći potpuno prodrijeti u drugo ljudsko biće? Jesam li svijestan toga kolike misterije krijem u sebi samome?

- Jesam li jednom zauvijek stekao uvjerenje da je Božja intimna narav nedokučiva samom razumu, iako Boga mogu sa sigurnošću spoznati kao Biće koje opstoji?

- Jesam li shvatio da će, iako mi Bog objavljuje svoje intimno biće, njegova "objava" biti z a me uvijek obavijena misterijem?

- Nisam li sklon tome da vjerujem kako prihvaćanje vjerskih tajni umanjuje moje biće?

- Objavljuje li mi Bog tajanstvevo stvari da komplicira moj život, ili da bar malo rasvijetli moj put k Njemu?

* * * * *

V

OSJETILO ZA ORIJENTACIJU

Ako ima koje čudo, koje zapanjuje čovjeka to je onda osjetilo za orjentaciju kod životinja.

Radi li se o š i š m i š u koji se brzo kreće u tamnoj spilji,

ili o letu golubova koji, pušteni na hiljade i više kilometara, pronalaze bez poteškoće svoje obitavalište,

obuzima nas divljenje pred instinktom koji ih vodi kroz zapreke i nepogode prema mjestu kuda ih vuče njihovo biće.

A što da kažemo o smislu za orijentaciju kod riba i ptica s e l i c a!...

Ne moremo li se diviti svemu što čovjek pronalazi za orjentaciju s t r o j e v a koje proizvodi?

Konstruirao je a v i o n i daje mu moć upravljanja bez pilota.

Ili je možda riječ o kakvoj mašini a l a t l j i c i? Zahvaljujući automatizaciji ona može da se zaustavi pred nekom poteškoćom, da sama nadje najbolje rješenje i da se ponovo pokrene kako bi izvršila zadatak.

A č o v j e k?

A sam čovjek? je li on jedino biće koje se ne zna orijentirati?

Je li njemu odredjeno da se izgubi dok su djela njegovih ruku sposobna da se orijentiraju bez njega?

Ne potiče li nas, naprotiv, sve da vjerujemo da je i čovjek obdaren o s j e t i l o m z a o r i j e n t a c i j u,

ali da taj osjećaj može u sebi zanemariti ili ga iskvariti nesavjesnošću ili nespretnošću?...

U svakom slučaju svakom se misaonom biću postavlja pitanje: P r e m a č e m u, p r e m a k o m e v a l j a o r i j e n t i r a t i s v o j u e g z i s t e n c i j u?

Znamo čemu služi pijuk ili odvrtač. A čemu služi ž i v o t?...

To valja istražiti; ali tko da nas prosvijetli?

Z n a n o s t? Ona nam ne može dati nikakva odgovora o svrsi našega života; to pitanje, kao što smo rekli, nije u njezinoj kompetenciji po priznanju samih učenjaka.

R a z u m? Umnim naporom možemo uočiti konture puta; ali razum, okružen misterijem, neće daleko doći ako se ne posluži h i p o t e z a m a, p o s t u l a t i m a,

ili o b j a v o m kojom Bog želi osvijetliti naš put.

Tako je svakom čovjeku potrebno da izabere jedan C r e d o,

tj. skup istina koje ne može opravdati samim razumom, a još manje znanošću.

Bio on ateista ili agnostik, on ispovijeda

većom ili manjom sigurnošću neki
"č i n v j e r e", tj. "sistem"
za koji se opredijelio.

Evo tri Credа naši dana:

C r e d o a t e i s t i č k o g e g z i s t e n c i j a l i s t e

Vjerujem da je svako biće plod čistog slučaja, a napose, da je čovjek, koji je došao iz ništavila, osudjen da se u ništavilo vrati

Vjerujem da na zemlji, ili gdje drugdje, ne postoji n i š t a r a z u m l j i v o, ništa stalno, trajno ni dostojno poštovanja

Vjerujem u a p s o l u t n u slobodu čovjeka i ne dopuštam da postoji neko vrhovno biće, bog ili nadčovjek, kojemu bi trebalo polagati račun o svom ponašanju.

Vjerujem da pogled na svijet, u kojem je sve apsurdno, može u nama proizvesti samo tjeskobu.

Vjerujem da je jedina veličina čovjeka u tom da p r i h v a t i da živi svoju glupu egzistenciju.

Vjerujem da postoji jedan "p a k a o"; to su "drugi", taj prokleti "bližnji" koji me bezobrazno promatra i sudi.

Vjerujem da je oslobodjenje čovjeka u bilo kojem obliku a p s u r d.

Vjerujem da se jedino v e s e l j e može naći u trenutku sadašnjosti i da se valja pokoravati samo jednom z a k o n u, a taj je: slijedi svoje trenutačne instinkte i želje.

T a k o j e s t.

C r e d o h i s t o r i j s k o g a m a t e r i j a l i s t e

Vjerujem jedino u v j e č n u m a t e r i j u, izvor svih stvari, i time ničečom opstojnost Boga koji bi od nje bio različit.

Vjerujem u d i n a m i k u te materije koja je u svom usponu proizvela duh.

Vjerujem u Čovjeka, vrhovnoga vlada ra Svemira, gospodara zemlje i neba,

i u Tehniku, proizvod njegova genija.

Vjerujem da je jedini g r i j e h svijeta eksploatacija radnika po kapitalizmu i time negiram postojanje drugih grijeha.

Vjerujem u u s k r s n u ć e novoga čovjeka kojega je buržuoazija dosada gušila.

Vjerujem da se R a j može naći samo na zemlji i da će on biti uspostavljen u Veliko Veče silom ljudskoga Progresa,

i time negiram opstojnost prekogrobnoga života pojedinaca.

T a k o ć e b i t i.

C r e d o k r š ć a n i n a

Vjerujem u B o g a, vječnoga Duha, koji se razlikuje od svijeta u razvoju i čije je čitavo biće ljubav i koji je sve stvorio iz ljubavi.

Vjerujem da Bog nalazi svoju puninu u z a j e d n i c i O s o b a: Otac, Sin i Duh Sveti.

Vjerujem da nas je Otac stvorio da bismo s Njime suradjivali na sreću naših bližnjih i da nam za uzvrat pruža svoje vječno prijateljstvo.

Vjerujemo da čovjek g r i j e š i kad odbija to prijateljstvo na nesreću sebe i drugih.

Vjerujem da je Otac pokazao svoju neizmjernu ljubav poslavši nam svoga S i n a, da nam pomogne izaći iz našega egoizma i vratiti se k Njemu.

Vjerujem da je Sin, pošto je za nas podnio smrt, u s k r s n u o i da će doći suditi svijetu.

Vjerujem da je on htio sakupiti svoje učenike u dinamičnu z a j e d n i c u, Crkvu, čija je misija da ujedinjuje ljude na njihovu putu prema Bogu i da im pomaže voljeti se.

Vjerujem u D u h a S v e t o g a, ljubav, koja sjedinjuje Oca i Sina bdijući nad zajednicom.

Vjerujem u ž i v o t v j e č n i koji mi Bog daruje, ako sam u ovom zemaljskom životu doista pomagao svojemu bližnjemu.

T a k o j e s t. T a k o ć e b i t i.

M o l i t v a

Naša Gospo od Očišćenja, idući prema hramu, dala si svome životu jedinu pravu orijentaciju.

Pošla si k Bogu koji je početak i svrha stvorenja, svrha svakoga od nas.

Ti si bila jedno sa svojim Sinom ^susom kojega si držala u naručaju da ga prikažeš nebeskomu Ocu.

Pristala si da surađuješ u božanskom djelu, i bolne riječi Simeonove "Dušu će ti probosti mač", nisu te mogle odvratiti od pravoga puta.

Pomozi mi, Djevice Marijo, da dobro orijentiram svoj život, da se ne dam rastresti od nebrojenih ništavosti, da ne dopustim da me odvrate od Boga lažne privlačivosti grijeha.

I kao što si bila susretljiva prema svima, bez prestanka zaokupljena time da drugome pomažeš na njegovu putu prema vječnosti,

pomozi i meni da biram uvijek okolnosti u kojim ću moći učiniti više usluga.

S e l i c e

U jednoj nedavno objavljenoj knjizi (La grande aventure des migrateurs, Librairie Fayard, 1955), Georges Blond nam ovako prikazuje tu čudesnu epopeju:

"Danju, noću, dok mi radimo, spavamo ili sanjamo,

od početka do kraja godine, bez prestanka, u času kad čitate ove retke,

zbiva se veliki fenomen, planetarnoga značaja, velikim dijelom tajanstven, kojemu ipak vrlo malo ljudi poklanja pažnju:

milijuni živih stvorova nalaze se na putu, na zemlji, u zraku ili na pučini oceana.

Već stotine tisuća godina te vrste neumorno pletu oko našeg globusa mrežu svojih puteva od kojih se neki protežu deset tisuća kilometara i

više.

Životinje selice razvijaju na svom putu često zapanjujuću energiju s obzirom na njihovu veličinu i prividne mogućnosti,

trijumfirajući nad poteškoćama koje katkada zaustavljaju i čovjeka potpomognuta strojevima

Te životinje nemaju ni kompasa, ni karata, ni instrumenata za promatranje,

pa ipak se kreću bez pogreške, danju i noću, po vedrom i oblačnom vremenu, kao da ih vodi neki nevidljivi vodič.

Ako kažemo da je taj vodič instinkt, to ne objašnjava ništa, niti nam ta riječ može protumačiti zašto su neke vrste neodoljivo povučene na putovanje, dok druge ostaju u svom obitavalištu.

R e k a p i t u l a c i j a

- Jesam li primijetio da svatko, tko živi, izabire jedno rješenje problema života, pa i onaj koji odbija da prihvati bilokoje rješenje (taj je izabrao nejevo rješenje!)? Je li moja prvotna briga kako da orijentiram svoju egzistenciju?

- Bih li mogao jasno odgovoriti onome koji bi me zapitao: "Zašto živiš?"

- Ne umišljam li da znam odgovor na mnoštvo drugotnih pitanja (kao npr. kod kviza "sve ili ništa"), ali ne znam odgovoriti na ovo osnovno pitanje?

- Jesam li shvatio da historijski materijalista živi od svoga Vjerovanja kao i kršćanin,

tj. da dopušta postulate, "dogme" koje ne može opravdati čistim razumom? Bih li mogao navesti neke od tih dogmi u vezi s gore iznesenim Credom?

- Nemam li možda osjećaj niže vrijednosti kad izgovaram svoj Credo? Ili sam dovoljno hrabar, jednostavno i bez razmetanja, da taj Credo ispovijedim kad se pruži prilika?

VI

OSJETILO ZA RAVNOTEŽU

Kao ni svijet koji ga okružuje, ni čovjek nije od Boga stvoren u stanju dovršenosti;

on mora da se formira, da postane "netko", da stekne vlastitu ličnost,

kao svako stablo po svojoj naravi.

N e m a s t a g n a c i j e

Kada bezvjerci misle da katolicizam guši zakonite težnje čovjeka,

pokazuju da nisu ništa shvatili od Kristove poruke;

jer Gospodin nije došao na svijet da nas umanji ili "obesčovječi", nego da nam dadne p u n i n u ž i v o t a

Ako je u nas bacio novu klicu, milost, nije to bilo zato da uništi ljudsku narav, nego da je u z d i g n e;

daleko od toga da nas umanji, On nam kao ljudskim bićima daje novu obavezu

kao što se vrlo zgodno izražava sv. Irenoj: G l o r i a D e i, v i v e n s h o m o . Ono što proslavljuje Boga jest punina života čovjeka

Svaki od nas, dakle, mora u sebi razviti posebne talente kojima nas je Bog obdario, da se njima služimo na sreću svijeta:

svako je od nas zasijana zemlja čija žetva

mora nahraniti drugoga

Sve što Bog daje čovjeku: tijelo, oči, senzibilnost, intuiciju, oštroumlje, umjetnički ukus, inteligenciju, volju, ljubavni instinkt,

sve to treba da se razvije i usavrši na dobro onih koji ga okružuju.

S a č u v a t i r a v n o t e ž u

Tkogod zakorači lijevom nogom, mora paziti da sačuva ravnotežu cijeloga tijela:

U takvim slučajevmima čovjek se uvijek nadje pred problemom koji rješava tek u onoj mjeri u kojoj posjeduje osjećaj za ravnotežu.

Isto je tako u traženju ličnosti: čovjek mora paziti da svakom svojem instinktu, svakoj sposobnosti osigura n o r m a l n o mjesto; a d e k v a t a n r a z v o j, p r a v u vrijednost.

Imati ličnost ili biti "netko" znači staviti svaku stvar na svoje mjesto:

- t i j e l o i o s j e t i treba da su dobro razvijeni, ali prožeti duhom i podložni volji;

- r a z u m pristupačan svakoj istini, odakle god ona dolazila i kako god bila teška u svojim konsekvencijama;

- v o l j a vodjena Božjim nadahnućima koja se normalno očituju u savjesti;

- zemaljski život usmjeren prema vječnom životu u Bogu.

To je program koji treba primijeniti na svaki trenutak, prilagoditi svakoj prilici;

u protivnom slučaju izvrgavamo se opasnosti da izgubimo ravnotežu.

U stvari, mnogi su ljudi "neuravnoteženi" jer su u svoj život unijeli nered:

jedan ima herkulske bicepse, a rasudjivanje lude; drugi se igra brojkama, ali nema smisla za umjetnost;

treći svodi svoju djelatnost na zadovoljavanje probavnog trakta;

četvrti zamjenjuje tjelesnu strast s ljudskom ljubavlju i u seksualnom nagonu gleda samo sebični užitak.

I tako dalje...

Takvi su ljudi, umjesto da izgrade svoj život poput katedrale, sklepali bez ikakva reda raznoronu i nesrazmjernu gradju.

N a ć i "s v o j u" r a v n o t e ž u

Valja mi, dakle, paziti na ravnotežu; još tačnije, valja mi naći ravnotežu koja mi je svojstvena.

Jer svaka stvar zahtijeva p o s e b n u ravnotežu iako i za nju vrijede isti opći zakoni:

kotač bicikla ima drugi ekvilibrij nego kakav kolač!

Tako i svaki od nas mora voditi računa o svojim m o g u ć n o s t i m a i g r a n i c a m a ne želeći ravnotežu nekoga drugoga:

grm ruže nema snagu hrasta, ali hrast ne daje ružina cvijeta! Ružin grm bi imao krivo kad bi zavidio hrastu.

Isto tako, ako mi nije dodijeljena i n t e l i g e n c i j a, valja mi to jednostavno priznati i orijentirati se na drugu vrst ravnoteže:

ima slabo obrazovanih radnika kojima su nepoznata posljednja otkrića znanosti ili literarna djela epohe;

ali oni nadilaze većinu nas svojom ljudskom vrijednošću.

Ako manjka f i z i č k o z d r a v l j e, valja potražiti ravnotežu u pojačanim moralnim kvalitetama i u vrijednosti patnje.

I tako redom...

Uostalom, naivno bi bilo misliti da smo sigurni od svake slabosti.

Kod svih ljudskih bića - osim Djevice Marije - volja zakazuje više ili manje često, više ili manje ozbiljno;

nagoni izmiču nadzoru razuma, "zemaljska hrana" često nas potiče da zaboravimo na vječnost,

ili se hvastamo onim što nam ne pripada.

To je g r i j e h: odvratiti jednu sposobnost, jedan nagon, jedan talenat od onoga, za što nam ga je Bog dao.

Jesti, piti, govoriti, ljubiti, itd. su normalni instinkti; odvratiti ih od njihove svrhe da možemo samo primiti užitak koji je Bog uz njih povezao, znači počiniti grijeh neumjerenosti u jelu i pilu, grijeh ogovaranja, bludnosti, itd.

Svi smo mi skloni grijehu i g r e š n i c i; to priznati, jedan je od načina da s a č u v a-

m o ravnotežu ili da je opet n a d j e m o;
jer Bog je uvijek prisutan da nas podigne ako želimo ponovo poći naprijed.

Za misaonog čovjeka, npr. ispovijed je prirodna, normalna, konstruktivna, pozitivna stvar,
iako je neugodna!...

N a ć i r a v n o t e ž u u B o g u

Svaka prava ličnost vodi konačno računa o tom da je sve primila od Boga i da Bogu pripada prvo mjesto.

Nije li hrast, koji bi odbio sunce i njegovo blagotvorno djelovanje, osuđen na smrt?

Samo površni i naivni misle da se svijet vrti oko njih. Normalan čovjek traži svoju ravnotežu u Bogu.

Stoga je jedan od znakova ličnosti i uravnotežena duha stupanj molitve, sjedinjenja s Bogom.

M o l i t v a

Gospodine Isuse, Ti si bio najuravnoteženiji od sinova ljudskih;

i kada Te je napasnik pokušao pokolebati u pustinji, Ti si sačuvao potpunu vlast nad samim sobom,

jer si bio ujedno Bog i čovjek.

Jedino u Tebi, Gospodine, svijet može naći ravnotežu,

i ako su duhovi tako podijeljeni, ako narodi nisu braća, to je zato, što se mi ne oslanjamo potpuno na Tebe.

Odsada ću u Tebi, Gospodine, tražiti svoju ravnotežu.

Ti poznaješ moje slabosti i napasti pred kojima kolebam;

prepuštajući Ti prvo mjesto u sebi, naći ću snagu da ispravno reagiram i idem pravim putem.

Gospodine, dajem Ti to mjesto!

Ž r t v a i o d r i c a n j e

Dosada je sve išlo kako treba: razvijati se, napredovati, naći sklad, uravnotežiti se!... Dto, to je mladenački pozitivno!

Ali: žrtvovati se, odricati se!!

Ipak je to potpuno jasno. Iz prostoga razloga što <u>živjeti znači birati, a birati znači odricati se.</u>

Izabirem neki p u t, tj. odričem se nekoga drugog puta barem momentano.

U nekom orkestru izabirem violinu; odričem se klarineta.

Dvije k r a v a t e mi se svidjaju. Uzimam samo jednu, odričem se druge.

Ove dvije h a l j i n e bit će senzacija u onom salonu. Djevojka oblači jednu, a drugu ostavlja kod kuće.

Želim biti i n ž e n j e r? Odričem se toga da postanem liječnik.

Odlučujem se da učim o n a j p r e d m e t? Onda moram ostaviti ovu ugodnu

partiju tenisa.

Želim i z v a j a t i mramorni blok u glavu mladića; svakim udarcem dlijeta odričem se jednoga dijela mramora.

I tako redom.

Na svakom koraku, pri svakoj odluci, ukrašujemo svoj put o d r i c a n j i m a. To vrijedi za materijalni, a još više za moralni život.

Hoću da sačuvam čistu savjest, zdravu maštu, bistar pogled, prijateljstvo Božje, radost nad osnutkom plodnoga i blistavoga domaćeg ognjišta?... Tada moram ž r t v o v a t i nezdrava prijateljstva, prljave razgovore, nemoralno štivo, nečiste želje, zla djela...

Želim li, naprotiv, da se prepustim svojim tjelesnim nagonima, da se vežem uz prvoga došljaka ili došljakinju, da se hranim pikantnom lektirom, da gledam slike koje smućuju... tada moram odbaciti ostalo: ž r t v o v a t i svoju slobodu akcije - jer me grijeh sputava - svoje moralno zdravlje, a možda i svoje fizičko zdravlje, prijateljstvo Božje, pravi smisao za ljubav, itd.

Nemoguće je sačuvati ravnotežu ako se ne o d r e č e m o izvjesnih privlačivosti, izvjesnih nepriličnih ili nezdravih sklonosti.

D u h a n škodi mojemu zdravlju? Moram

ga se odreći ako želim sačuvati zdravlje.

Ono l j u b a k a n j e veže moju snagu na račun staleške dužnosti. Ili ću se odreći toga flirta, ili diplome.

Stekao sam naviku toga grijeha i žalim se: "To je jače od mene!"... Moram ga se odreći ako želim ponovo zadobiti svoju slobodu i svoju snagu.

One ilustracije, ona vrst filma unose neravnotežu u moj moralni i neurovegetativni život?... Samo je jedno sredstvo da ponovo zadobijem ravnotežu: svega toga se odreći.

I stablo, na taj način očišćeno od svojih bolesnih izdanaka, dat će bolje plodove.

Stoga nas Crkva, ta velika odgojiteljica, tako često poziva da se odrečemo sami sebe, da revidiramo svoja životna čvorišta, da uklonimo ono što nam smeta, da se odrečemo grijeha koji nas rastavlja od Boga, jer jedino u Bogu možemo naći ravnotežu.

Time nas Crkva nipošto ne želi umanjiti ili stjesniti; naprotiv, ona nas uči kako da sačuvamo ravnotežu.

R e k a p i t u l a c i j a

Jesam li bolje shvatio kakav mora biti Kristov učenik i kako mora uravnotežiti svoje instinkste i sposobnosti? Kažu li za mene da sam uravnotežen?

- Što mi manjka da ostvarim taj ideal? Manjka li mi možda neki talenat, npr. fizičko zdravlje? Ili vanjske okolnosti, npr. materijalne mogućnosti da razvijem svoj smisao za umjetnost? Pa jesam li, vodeći računa o tom manjku, pronašao svoju ličnu ravnotežu?

- Kako reagiram na svoje slabosti? jesam li skršen svojim grijesima zaboravljajući na milosrdje Božje? Nije li to reakcija povrijedjene taštine? Imam li dovoljno poniznosti da se priznam grešnikom pred Bogom i ljudima?

- Jesam li potražio svoju ravnotežu u Bogu? Pomaže li mi molitva da dodjem na svoje mjesto, dakle u ravnotežu? Jesam li dovoljno jednostavan da priznam što mi je sve Bog dao? Ili sam toliko naivan da se hvastam onim što mi ne pripada, kao što se konjanik diči elegancijom svoga konja?

- Jesam li svijestan toga da "živjeti znači birati", a birati da znači odricati se ? Čega sam se odrekao u svojoj prošlosti kad sam postupao ovako ili onako? Jesam li se ponio kao razumno biće koje se odriče zla da odabere dobro?

: : : :

VII

OSJETILO ZA SLUŽENJE DRUGIMA

Steći smisao za ravnotežu, po sebi je dobro no to bi bio samo rafinirani oblik egoizma kad ne bih istodobno imao i smisao za služenje drugima.

B o g u s u p o t r e b n i l j u d i

Ako je Bog stvorio nedovršeni svemir, to je zato što nam je htio dati mogućnosti da suradjujemo s Njime na djelu usavršenja čovječanstva.

Kao što m a m a rado poziva svoje dijete da joj pomogne pripremiti obiteljski stol,

ne da mu nametne kakav mučan posao, nego da mu dade osjetiti radost što je od koristi,

tako i Bog postupa sa svakim od nas: On je htio da mu ljudi budu potrebni, kako bi ih učinio sposobnima da budu dobri kao On.

I da nas ne ostavi praznih ruku pred potrebama bližnjega, povjerio nam je ono od čega treba da dajemo: naše vrijeme, naše zdravlje - ili našu patnju - naše fizičke, moralne i duhovne snage, naše razne sposobnosti...

Da li o t a c o b i t e l j i postupa drugačije kada mu se približi siromah? Radije nego da mu sam dadne komad novca, stavlja ga u ruku svoga djeteta govoreći: "Daj mu ti". Tako i Bog...

I nitko nije toliko s i r o m a š a n da sâm ne bi mogao dati drugome;

Čak i sakati bogalj na crkvenom pragu može pokloniti svoj "hvala" osobi koja mu je dala milostinju...

P r i m j e r K r i s t o v

Krist nije ništa drugo radio za vrijeme svoga života: došao je "p r o p t e r h o m i n e s", da služi ljudima.

On to kaže izričito: "N i s a m d o š a o d a m e s l u ž e n e g o d a s l u ž i m"... I Evandjelje može da kaže: "P r o š a o j e z e m l j o m č i n e ć i d o b r o".

Njegova je nauka jednostavna: L j u b i t e d r u g e; č i n i t e u s l u g e d r u g i m a.

Ta nauka propovijeda pravu ljubav koja stoji u pravdi, poštovanju, dobroti, zaboravljanju sebe i opraštanju.

Ne treba mnogo da čovječanstvo bude sretno: bilo bi dovoljno da svaki pojedinac, svaki narod učini zajedničkima dobra koja je primio od Boga,

i da svi shvate život kao s l u ž e n j e drugima.

Svijet je stvoren da bude prožet n e p r e s t a n o m i z m j e n o m l j u b a v i poput one koja sjedinjuje božanske Osobe,

svijet u kojem pekar radosno pomaže postolaru dajući mu svoj kruh za njegov rad;

u kojem postolar pomažo liječnika, liječnik majku, ova svoje dijete koje će pomoći dobroj staroj gospodji da prijedje preko ulice;

svijet u kojem bogati narodi pritječu u pomoć gladnim narodima...

Tada će svako poštivati tad drugoga ako taj služi dobru čovječanstva;

imat će razumijevanje za i z r a d j i v a č e s t r o p a koji si je uništio ruku, a katkada i oči, da obnovi njegovu radnu sobu;

gledat će sa simpatijom t a r a c a r a koji se brine za uzdržavanje ceste, za k a t r a n d j i j u koji polijeva vruću smolu po cesti;

imat će osjećaj zahvalnosti za radnike koji prazne škrinje sa smećem, za s t r o j o v o d j u koji sav crn stiže na kraj puta,

i za m a m u koja se već dvadeset ili možda više godina brine svakoga dana za četiri obroka, od guljenja krumpira do dosadnoga pranja sudja.

K a k v u k a r i j e r u i z a b r a t i?

Naročito u izboru svoje "budućnosti" mladi čovjek može otkriti ima li smisao za služenje, "socijalni osjećaj".

Čišava perspektiva života mijenja se kada se izabere ovo ili ono zvanje ne zbog koristi koje ono donosi,

nego zbog usluga koje će ono omogućiti da se učine drugima.

Biti l i j e č n i k koji prima u prvom redu

bolesnike, a ne honorare,

biti š e f koji upravlja,ne ljudima--robotima, nego osobama s njihovim brigama i jadima;

biti o f i c i r koji zapovijeda, ne topovskim baterijama, nego vojnicima čiji život vrijedi koliko i njegov;

biti t r g o v ac koji je sretan ne samo zbog poslovnih uspjeha, nego i zbog muštorija koje je zadovoljio,

biti č i n o v n i k na šalteru koji se veseli, ne odsutnosti posjetilaca, nego usluzi što ju je iskazao nekom penzioneru, uznemirenom, jer nije znao ispuniti formular za uplatu...

M o l i t v a

Gospo, Ti si rekla: "Evo službenice Gospodnje". Drugim riječima: "Želim služiti".

Ti si nam dala Krista koji je izričito naučavao: "Došao sam na svijet, ne da mi služe, nego da služim".

Biti kršćanin znači nasljedovati Tvoga Sina i Tebe, izlaziti neprestano iz sebe da se približimo drugome i da mu pomognemo.

Neka moje zvanje, kakvo god ono bilo, predstavlja za me u prvom redu službu bližnjemu,

i neka ja donesem čovječanstvu, kojemu je potrebna prava ljubav, sa svoje strane malo više srca! ..

P r e m a v i š o j s l u ž b i

Medju raznim životnim orijentacijama ima još jedna: isključiva služba Bogu u Crkvi.

Postati svećenik, redovnik, redovnica, staviti se potpuno na raspolaganje drugomu i prema tome se odreći osnivanja vlastite obitelji...

Kada pitamo nekoga mladića ili djevojku za koje se čini da posjeduju tražene kvalitete: "Jeste li razmišljali o mogućnosti takve službe?" prečesto dobivamo začudjujući odgovor: "Ne, nikada!"

Na sreću, Krist je mislio na to da se dadne nama!...

I ovaj mladić ili ona djevojka povući će se misleći: "Htjeli su me dobiti".

Zaista, možda je Krist htio da vas dobije, ali je odgovor bio: "Ne!"...

Kao u vrijeme kada je hodao putovima Palestine, Krist poziva: "Ako hoćeš!..."

On ne sili nikoga; On od dobrovoljaca stvara armaturu Crkve,

i to se zbiva već dvadeset stoljeća...

Pa onda, kako može neki mladić ili neka djevojka koji posjeduju tražene fizičke, moralne, duševne i intelektualne kvalitete proći kroz život, a da si nisu postavili pitanje: "Zašto ne ja?",

dok je žetva tako obilna, ali nema dovoljno žetalaca...

Danas su zadaci Crkve golemi; uostalom, ono što manjka svijetu jest "dodatak duše", kako je rekao Bergson.

Da ostvari svoju misiju, Crkvi su potrebne nove energije, mladi ljudi puni emionosti, duha otvorena za suvremene probleme, srca puna ljubavi prema Bogu i prema čovječanstvu koje treba sjediniti.

Krist traži dobrovoljce!

R e k a p i t u l a c i j a

- Jesam li bolje shvatio kako sve što posjedujem treba služiti drugima? Ili se ponašam kao egoist koji je sebe učinio središtem svojih misli, svojih želja, svojih djelatnosti?

- Da li se već kada desilo da pred Bogom razmotrim,u svoj jednostavnosti, talente koje sam od njega primio, ne da se njima hvalim, nego da se osjetim odgovornijim? Ili, naprotiv, imam žalosni običaj da se potcjenjujem u svojim očima i u molitvi? Nije li to nepriznavanje darova koje mi je Bog udijelio?

Ako moram izabrati zvanje, vode li me u tom motivi potrebe bližnjega ili materijalne koristi koje mi to zvanje pribavlja?

- Da li mi se bar jednom u životu desilo da se potpuno darujem Gospodinu? Jesam li shvatio da se Crkva temelji jedino na dobrovoljnosti i da tako postoji već dvadeset stoljeća?

- Jesam li dovoljno sokolio onoga ili onj koji se žele potpuno predati radu na proširenju kraljevstva Božjega na zemlji? Jesam li pomagao svećenicima,redovnicima,redovnicama u katkada teškoj i nezahvalnoj službi koju su izabrali? (Pomoć u župi,uzdržavanje neke crkve,podvorbe kod mise,pa bio to i samo vanjski znak poštovanja).

VIII

OSJETILO ZA LJUBAV

Jedna riječ kratko izražava Boga: ljubav. Kao što kaže sv. Ivan: "Deus caritas est"...Bog je Ljubav.

Onda nije ništa čudno da je čovjek, stvoren po slici Božjoj, također ljubav.

Čovjek mora l j u b i t i B o g a, najveće Dobro, prema kojemu teži svijesno ili nesvijesno;

on mora l j u b i t i s v o g a b l i ž n j e g a jer je na zemlji zato da služi drugomu i da tako nastavi djelo stvaranja;

on mora l j u b i t i s a m a s e b e jer njegova djelatnost na zemlji treba da bude mjera punine života na drugome svijetu.

B r a č n a l j u b a v

Među oblicima ljubavi prema Bogu, bližnjemu i sebi ima jedan vrlo prirodan, lijep i zdrav:

to je ljubav mladića prema životnoj drugarici s kojom se sjedinjuje vezom ženidbe

kako bi se njih dvoje z a j e d n o uspinjali do Boga,

kako bi se z a j e d n o brinuli za druge, u prvom redu za svoju djecu,

kako bi se z a j e d n o razvijali dijeleći uzajamno svoje snage i slabosti, svoje muke i radosti.

Bog je htio tu ljubav, i ona je tako lijepa, čista i bogata da ju je Krist označio pečatom s a k r a m e n t a.

Ta ljubav polazi od Boga i, ako je dobro shvaćena, vodi k Bogu.

"Z a š t o s a m s e o ž e n i o? K a k o b i h b o l j e m o g a o l j u b i t i B o g a!", govorio je poručnik Pierre Dupouey

Pametna li i svijetla shvaćanja ljudske ljubavi...

Nažalost, ta je ljubav stvar koja se u naše dane najviše obešćašćuje!

Ljubav sa svojim normalnim duhovnim i tjelesnim posljedicama posvuda se izvrgava ruglu:

u razgovoru, u novinama, ilustriranim časopisima, knjigama, na filmu, radiju i televiziji.

L j u d s k o t i j e l o - tijelo žene - predmet je neukusnih i besramnih šala, iako je ono djelo Božje;

d j e v o j k a se često prikazuje, ne kao životna drugarica, nego kao igračka kojom se neko vrijeme ljudi zabavljaju i koju napuste kad im dosadi;

z a r u k e su dio užitka koji treba do maksimuma iskoristiti, prije nego se počnu podnositi jadi zajedničkoga života;

ž e n i d b a nije primanje sakramenta, nego prilika da se čovjek pokaže pred ljubomornim uzvanicima ili manje imućnima;

m a t e r i n s t v o postaje pokora, i mnogi žele sebični život u obitelji koja svojevoljno ostaje bez djece;

b r a č n a v j e r n o s t potkopana je

rastavom koja predstavlja jednostavno sredstvo da se isprave pogreške nepromišljenog izbora i da se nagon zadovolji na drugom mjestu.

I onda se čudimo što su toliki životi dezorijentirani i kaotični!

P l a n P r o v i d n o s t i

Mladi čovjek mora steći s m i s a o za pravu ljudsku ljubav i nastojati da štiti ono što ta ljubav predstavlja: probijanje prisutnosti Božje u tjelesnim srcima.

On mora imati pred očima jasne konture ljubavi koje se u svojoj osnovi svode na slijedeće:

- Bog je stvorio svojevoljno nedovršeno djelo kako bi morao prepustiti ljudima da s u r a d " j u s Njime na usrećivanju svojih suvremenika i budućih pokoljenja.

- Svako pokoljenje prima darove i posebne n a g o n s k e t e ž n j e koje ga upravljaju ovim ili onim smjerom, radilo se o održanju života (disanje, hrana, odgoj, itd.) ili o prenošenju života (fizičkog, intelektualnog, moralnog, itd.)

- P r e n o š e n j e f i z i č k o g a ž i v o t a je zdrav čin koji je Bog predvidio i htio; ali on dobiva svoju vrijednost tek ukoliko je čovjek sposoban da prenese i ostalo ljudsko blago: blago srca i duha.

- Da život bude prenesen, Bog je htio da se d v a b i ć a - muškarac i žena - sjedine i suradjuju s Njime: svakome od njih dao je s

obzirom na dijete funkcije, organe i različite komplementarne sklonosti.

- Prema tome je Bog stavio u stvorenja taj i n s t i n k t koji vuče mladića djevojci i obratno.

- Ta se privlačnost izrazuje najprije općom i uzajamnom s i m p a t i j o m koja je potpuno normalna i zbog koje se mladi čovjek ne mora čuditi, jer je to po planu Božjem.

- Zatim ta simpatija postaje jasna i pretvara se u i s k l j u č i v i i z b o r kad čovjek postane sposoban da na se preuzme odgovornost obiteljskoga života.

- Ako izbije u pravo vrijeme, kao prava posveta samoga sebe zajedničkom djelu, ljubav je zdrava, životvorna i puna radosti.

Samo budale i pokvarenjaci u to sumnjaju...

L j u b a v i u ž i t a k

Valja još znati da se Bog nije zadovoljio time da nam obeća vječnu i daleku nagradu;

On je htio da svaki nagon, ostvarujući se, bude popraćen u ž i t k o m,

kako bi nam olakšao dužnost i već ovdje nas nagradio za našu suradnju u Njegovu djelu.

- Tako je s h r a n o m.

Kad bi hrana bila za nas bez nekoga teka, poput zemljane smjese, odbijali bismo da se hranimo kako treba.

Stoga je Bog htio dati jelu okus, učiniti narandže sočnima, breskve slasnima, itd.!

Svemir, sa svime što nas u njemu privlači, kuća je Očeva; trpeza je dobro opremljena, a jelovnik raznolik!

Ne bi valjalo zloupotrebljavati hranu zbog užitka koji nam ona donosi, ali ne valja ni prezirati radosti stola, jer i njima je Bog ishodište.

- Tako je i s l j u b a v l j u i z m e đ u d v a b i ć a.

Bog hoće da ljubavni nagon bude popraćen užitkom koji je ljudski, dakle, isto toliko tjelesan kao i duhovan,

kako bi oni, koji na taj način združuju svoje životne putove, kročili lakše kroz poteškoće na koje nailaze.

- Tako je i s p r e n o š e n j e m ž i v o t a.

Kako eventualna prisutnost djeteta u obitelji normalno povlači brige, muke i patnje,

Bog hoće da njegova stvorenja osjete duboku radost, tjelesno isto toliko kao i duhovnu, u intimnosti braka.

Ta je radost čista i uzvišena jer dolazi od Boga, i odbijati njezin tjelesni aspekt, kao da on ponizuje ljudsko biće i ljubav, značilo bi ne priznavati Stvoriteljevo djelo.

- Tako je i s m a t e r i n s t v o m

Bi li mama prihvatila poteškoće koje donosi radjanje i prvi mjeseci djetetova života da Bog nije dao onaj golemi užitak, tjelesni i duhovni, koji ona osjeća kad hrani dijete i kad ga pri-

tiskuje na grudi?

Bog čini dobro, što čini, i mi nemamo pravo smatrati nevažnim ili čak beskorisnim ili škodljivim ono što je susretljivost Stvoritoljeva

M o l i t v a

Naša Gospo od Lijepe Ljubavi, Ti si, kao svaki od nas, plod uzajamne ljubavi svojih roditelja.

Ti se nisi odrekla tjelesnih radosti braka zbog nekakvog osjećaja odbojnosti ili prezira, niti zato da izbjegneš njihove posljedice,

nego da se što više predaš djelu Otkupljenja svijeta.

Pomozi mi da shvatim ljepotu ljubavi koja normalno sjedinjuje muškarca sa ženom;

pomozi mi da poštujem tu ljubav u mislima i riječima;

pomozi mi da poštujem sve što u našem tijelu omogućuje da se prenese život.

Daj da u svakoj djevojci, ako je zdrava i normalna, gledam buduću majku, vrijednu poštovanja,

a u svakom mladiću onoga koji će nositi odgovornost za obitelj.

Daj da svi časte Tvoju svijetlu uspomenu.

Daj, konačno, da oni ili one, koji se odriču braka kako bi se mogli predati višoj službi, imaju dovoljno hrabrosti da ustraju u svojoj plemenitosti.

Naša Gospo od Lijepe Ljubavi, pomozi nam da se ljubimo!

Č i s t o ć a

Previše mladih ljudi, čini se, misli da je najvažnije od svega biti č i s t; oni čitavu vjeru svode na 6. zapovijed.

To je netočno: jedina zapovijed koju je Učitelj naučavao i u kojoj stoje sve ostale, je zapovijed ljubavi:

Prva zapovijed: Ljubi Boga. . Druga koja joj je slična: Ljubi bližnjega... I jedino ta zapovijed ujedinjuje u sebi sav zakon i proroke... kaže naš Gospodin.

Čistoća je sredstvo, medju mnogim drugima, da ljubimo Boga, bližnjega i same sebe.

Ima mladih ljudi koji nemaju nikakve poteškoće da budu čisti, ali žive u gadnoj sebičnosti,

ne brinući se, na primjer, za bol koju zadaju drugima svojom lijenošću, uvredljivim ruganjem, tražnjom da se ispuni njihova volja.

S druge strane ima mladih ljudi kojima je vrlo teško da ostanu čisti i koji, usprkos svoje želje da se oslobode napasti, ovoj katkada podliježu;

no čitav njihov život sastoji se od odanosti, vršenja staleških dužnosti, pažnje u riječima i činima, i odricanja.

Nema sumnje da Bog više ljubi ove, nego one prve!

. . .

Čistoća nije teret koji je Bog pronašao da nas muči i smeta;

to je normalna klima za susret s Bogom i službu drugome;

to je jedna od elemenata ravnoteže u ličnosti koji po Božjoj volji moramo steći;

to je procvat srca kroz tijelo kako bi u svoje vrijeme iz njega planuo velik i svijetao oganj ljubavi;

to je vlast duše nad nagonima, kako bi se jednoga dana dva mlada bića mogla sjediniti, očuvavši sve fizičke i moralne energije, i pogledati u oči svim velikim životnim zadacima.

R e k a p i t u l a c i j a

- Da li je moje poimanje ljubavi, djevojke, braka i bračnih radosti u skladu s Božjim planovima? Što tu moram izmijeniti? U čemu se još moram dati poučiti?

Jesam li uvijek pazio da se radi mojih riječi kod drugoga nikada ne umanji pojam koji bi morao imati o ljubavi? Jesam li možda ismijavao ljubav i sve što se na nju odnosi?

- Imam li dovoljno vlasti nad samim sobom u izboru štiva, filmova, radio-televizijskih programa, šlagera koje pjevuckam? Ili sam opčinjen seksualnošću videći u svijetu samo ljudsko meso?

- Da li je moje ponašanje prema mladim ljudima drugoga spola otvoreno, zdravo, konstruktivno, a ne demoralizatorsko? Da li su drugi podignuti u dodiru sa mnom?

- Jesam li shvatio divno čudo u Crkvi koja

uvijek nalazi tisuće mladih ljudi da obnovi svećeničke i redovničke naraštaje? Jesam li kada pomislio na to da bih i ja mogao stupiti u višu službu? Što sam odgovorio? Zašto ?

- Da li svećenici, redovnici i redovnice nailaze kod mene na dovoljno poštovanja, simpatije i uslužnosti? Ili sam nesposoban da shvatim kako su oni žrtvovali osnutak vlastite obitelji djelomično i zato da meni pomognu ljubiti Boga i bližnjega?

. . . . . .

IX

OSJETILO ZA PATNJU

Lako je, kad je čovjek zdrav, govoriti o patnji i naći joj smisao;

ali često to zvuči neuvjerljivo u ušima onih koji trpe.

Stoga treba prepustiti njima da nam govore o bolesti i da nam kažu koji smisao ona ima u njihovim očima.

Zato će u ovom poglavlju biti iznesena samo svjedočanstva bolesnika. Ona će biti korisna za one koji pate;

no ona će u prvom redu otvoriti oči onih koji su zdravi, a radó prigovaraju da trpljenje nema smisla i da je beskorisno...

V r i j e d n o s t s t v a r i

Evo odlomka iz dnevnika jedne djevojke od 2o godina. Dvije godine će ona hrabro i veselo voditi nemilosrdnu borbu protiv bolesti. Nakon dvije sedmice provedene u sanatoriju, ona otkriva slijedeće:

. .Kako li sam dosada tratila vrijeme, koliko bogatstva sam bacila u vjetar ovih posljednjih godina?...

Zadivljena sam - vjerski zadivljena - videći kako sve ima vrijednost,

od glasa na ulici do kuhinjskih mirisa.

i smijeh maloga dječaka, u jednom času dana, koji izbije poput bengalske vatre usred guste noći poprskavši svjetlošću sve koji ga čuju.

Želim previše stvari. Trebalo bi mi hiljadu života, a ne jedan. Imam toliko časova da ih moram pod svaku cijenu proživjeti.

Danas uopće nemam groznice, osjećam to. i to je dovoljno da mi vrati sve moje pouzdanje.

Bože moj, kako li ljubim život? A onda, Bože moj, kako li Tebe ljubim!

S l u ž i t i u s p r k o s s v e g a

Neki paralizirani mladić, čitalac časopisa "Foyer Notre-Dame", uputio mi je slijedeće retke iz kojih probija patnja, ljubav prema Bogu i želja da, usprkos svega, služi drugima.

...Tri sam godine išao u klasičnu gimnaziju. U trinaestoj godini počela je bolest da svaki dan narušuje moju fizičku ravnotežu, to sam bio prisiljen da napustim školu. Jedva sam se mogao vući stotinjak metara.

Ne imajući dovoljno novaca nisam mogao ostati u bolnici u X-u, u sredini gdje jedino izvanredno čvrsto religiozno uvjerenje može odoljeti.

Gubeći ravnotežu na svakom koraku upoznao sam vrlo mlad svijesnu ili nesvijesnu zloću

mojih drugova, ali sam vidio i dobra djela nekolicine.

To je, dakle, uzrok mojoj velikoj moralnoj patnji koja je katkada olakšana sitnicama kojima se radujem.

No smatram se žrtvom čovječanstva; zahvaljujem, naprotiv, drugima što su moju samoću upravili prema Bogu.

Ne zahvaljujem li ja konačno svojemu bližnjemu da sada posjedujem radost što ljubim našega Gospodina?

Stoga smatram prirodnim pokušati sa svoje strane da činim drugima dobro. Neću štedjeti svoju patnju da razvijem ono malo mogućnosti koje mi je Bog ostavio i da ih stavim u službu bližnjega.

B o l e s n i k, k o r i s n o b i ć e

Evo jedno drugo pismo koje sam primio:

Navršio sam 22 godine, i u tom odsjeku vremena, ujedno kratkom i dugom, Bog mi je dao milost posijavši po mojem putu kušnje među kojima možda najveću, ali bez sumnje najblagotvorniju, predstavlja slabo zdravlje zbog kojega sam provela mjesece i mjesece ležeći u krevetu...

Ljudski govoreći, korisnost leži u aktivnosti. Promatran s toga glodišta nepokretni bolesnik predstavljat će za društvo uvijek veći ili manji teret.

No čista materijalna aktivnost manje je vrijedna od duhovne jer je duh nad materijom.

Vjerujem da su i bolesni potrebni proširenju kraljevstva Božjega, kao i redovnik koji moli, ili aktivni kršćanin. Jer Krist je otkupio svijet svojom molitvom, svojim radom, ali isto tako i svojim trpljenjem.

Rad Kristovih boraca jest prije svega djelo suradnje. U tvornici je ruka radnika isto tako potrebna kao i glava šefa. Rad se obavlja zajedničkom koordinacijom različitih sposobnosti. Bitno je da svaki bude na svom mjestu.

Patnja nam se vrlo često čini tako teškom jer joj ne dajemo nikakav smisao. Tada se povlačimo sami u sebe, u svijet koji se ograničava na nas same.

A kad se predamo Ocu, sjedinjeni s Kristovom žrtvom u istom Duhu, patnja dobiva svoju realnu i efikasnu vrijednost.

I zbog njezine koristi smatram je lakšom...

S v a k o m e s v o j a b o j a...

Zahvaljujući jednome prijatelju i s dopuštenjem jedne djevojke, dugogodišnje bolesnice, došao sam do njezinih intimnih bilježaka iz kojih pripisujem jednu stranicu:

Ferijalni dom mladeži, za vrijeme održavanja tečaja za odgojiteljice.

Zrak igra od pjesme i smijeha; teoretska predavanja izmjenjuju se s igrom.

Sve te mlade djevojke žele da se žrtvuju

radeći u kolonijama za djecu.

Ležeći u svojoj nosiljci nepokretnih ruku osjećam kako u meni kipi rana pobune i bola zbog ove fizičke nesposobnosti da se odazovem istoj žarkoj želji služenja drugima.

Iznad mene se plavo duboko nebo ogleda u lišću; drveće pokazuje svoje bogatstvo.

Ptice pjevaju iz svega glasa, a cvijeće pokazuje raznolikost svojih boja.

Tamo dolje neki sivi krov unosi i svoju notu u orkestar boja...

I ja sam odjednom shvatila da raznolikost u prirodi može stvarati jedinstvo. Jedinstvo Ljepote.

Shvatila sam da raznolikost životnih oblika, različitost egzistencija,

ide baš za tim da one ujedinjene postignu zajedničku i višu svrhu:

svrhu uske povezanosti i suradnje na djelu Krista oslobodioca.

Jasno sam shvatila da je moja patnja nadopuna akcije jednih i molitve drugih,

i da je dovoljno izaći iz sebe da se nađje radost u jedinstvu s Gospodinom.

Iznad mene na vrhu jele počela je pjevati neka ptica, polako se njišući na grani

S r u k o m u r u c i

Jedan od mojih prisnih prijatelja, o. Piedboeuf, D.I., preminuo pred nekoliko godina,

prije i poslije rođenja nije znao, nego samo za duge postaje boravka u belgijskim klinikama i švicarskim sanatorijima.

Evo jednoga odlomka iz njegovih bilješki:

Ti si me, Gospodine, učinio svećenikom i žrtvom čudne liturgije.

Žrtvom dugog žrtvenog obreda koja učestvuje u Tvom svećeništvu, sjedinjena s Tvojim neprestanim prikazanjem,

u liturgiji krvi, suza, besanica i zaborava; liturgiji samoće, mira, svjetla i radosti.

Obred se odvija danju i noću... Obavljam ga ispružen, nemoćan, bolan...

Ali Amen dolazi tek nakon mnogo godina.

Ti si me učinio svećenikom i žrtvom, to je Tvoja milost, Gospodine, a to je ujedno moj način da te slavim.

Njegov omiljeli bolesnički zaziv bio je: In manus tuas, Domine... što je on prevodio riječima: S rukom u Tvojoj ruci, Gospodine!

R e k a p i t u l a c i j a

- Jesam li shvatio ispraznost raznih sistema, koji tobože donose rješenje za sve životne probleme, a bespomoćni su pred problemom trpljenja bolesnih? Jesam li shvatio superiornost kršćanstva koje daje vrijednost "beskorisnim" životnim egzistencijama i radost onima koji pate?

- Ako znam za fizičku ili moralnu patnju, imam li utisak da to ne koristi nikomu i da trpim sa čistim gubitkom? Ili sam razumio da mi Krist pruža ruku i da od mene traži da sjedinim svoju

patnju s njegovom za dobro čovječanstva?

- Kad susretnem bolesnika, imam li dovoljno takta da pred njim ne izvikujem svoju sreću što mogu igrati tenis, putovati na praznike i ubijati, kako se to kaže, monotoniju života? Imam li dovoljno inteligencije i srca da pogodim njegovu patnju i da svojim posjetom prekinem monotoniju njegova života?

Z a k l j u č a k

Moramo se zaustaviti...

Ali bi bilo vrlo krivo misliti dá ova razna osjetila dostaju da učine čovjeka uravnoteženim, a pogotovu kršćaninom;

ima i drugih o kojima je trebalo govoriti i koje samo spominjemo.

Ima o s j e t i l o z a s v e t o. Ako Bog intimno ulazi u naš život, ako sve što nas okružuje upozorava na njegovu prisutnost, mora da postoji specijalni način pažnje i poštovanja da živimo u Njegovoj prisutnosti.

Ima o s j e t i l o z a z a j e d n i c u. Ljudi nisu pojedinci poredani jedni do drugih; isti pogled zajedničkoga Oca, isti život milosti, isto poslanje, sve su to veze koje povezuju ljudski snop.

Ima o s j e t i l o z a g r i j e h, z a s l o b o d u, z a o d g o v o r n o s t, z a n a k n a d u, itd.; sva ta osjetila moramo steći ako želimo razumno ispuniti svoju zadaću.

Kada nas osobno razmišljanje uvjeri o tom kako je potrebno da imamo različita osjetila, imat ćemo nove razloge da se obratimo Kristu i da mu izrazimo naše divljenje nad naukom koju nam je donio,

pa ćemo bolje razumjeti naučavanje Crkve koja ne želi umanjiti našu ljudsku vrijednost, nego, naprotiv, hoće da nam pruži "dodatak duše".

S a d r ž a j

Predgovor hrvatskom izdanju 3

I Osjetilo za neizmjerno..... 5

II Osjetilo za trajanje..... 14

III Osjetilo za nevidljivo..... 21

IV Osjetilo za misterij..... 28

V Osjetilo za orijentaciju..... 36

VI Osjetilo za ravnotežu..... 44

VII Osjetilo za služenje drugima..... 53

VIII Osjetilo za ljubav..... 59

IX Osjetilo za patnju..... 68

Zaključak..... 75